

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

\_\_\_\_\_  
(підпис)  
“ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**  
**на здобуття освітнього ступеня бакалавр**  
зі спеціальності 6.07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»  
(шифр та найменування спеціальності)  
за освітньою програмою Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування  
(назва освітньої програми)

на тему: «Майнове оподаткування в Україні»

**Виконавець:**

Студент Факультету фінансів та  
банківської справи

Чорний Єгор Валентинович

\_\_\_\_\_  
/підпис/

**Науковий керівник:**

К.е.н., доцент Волкова О.Г.

\_\_\_\_\_  
/підпис/

**Одеса 2020**

## ЗМІСТ

	стор.
<b>ВСТУП</b> .....	3
<b>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ</b>	
1.1. Поняття та сутність майнового оподаткування.....	6
1.2. Роль та місце майнового оподаткування у податковій системі держави	15
1.3. Організаційно-правові засади майнового оподаткування в Україні.....	25
<b>РОЗДІЛ 2. МОНІТОРИНГ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ</b> .....	40
2.1. Оцінювання фіскальної ефективності податку на майно в Україні .....	40
2.2. Оцінювання фіскальної ефективності земельного податку в Україні ...	46
2.3. Оцінювання фіскальної ефективності податку на майно, відмінного від земельного податку та транспортного податку в Україні.....	52
<b>РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ</b> .....	58
3.1. Проблемні питання майнового оподаткування України.....	58
3.2. Податки на майно в зарубіжній практиці.....	66
3.3. Основні напрями вдосконалення майнового оподаткування в Україні...	75
<b>ВИСНОВКИ</b> .....	84
<b>Список використаних джерел</b> .....	90

## ВСТУП

Особливо важливим в умовах децентралізації та формування фінансово й економічно спроможних місцевих громад є забезпечення ефективного майнового оподаткування, яке в системі оподаткування служить забезпеченню більш справедливого розподілу податкового навантаження між платниками податків, раціонального та ефективного використання майна. Майнове оподаткування має двобокую природу: з одного боку, це інструмент розподілу податкового навантаження між факторами виробництва, з іншого боку: це інструмент підвищення фінансової автономності місцевих бюджетів.

Дослідження питання пошуку способів максимізації надходжень від майнового оподаткування до місцевих бюджетів за рахунок їх ефективного справляння було актуальним на всіх етапах розвитку оподаткування в Україні. Особливо гостро воно постає сьогодні, в період фінансової децентралізації й адміністративно-територіальної реформи.

У науковій літературі проблематика майнового оподаткування розглядається в різних аспектах: і в аспекті фіскальної ефективності податку на майно задля забезпечення дохідної частини місцевих бюджетів, і в світлі економічності та доцільності з точки зору співрозмірності надходжень від цього виду оподаткування до витрат з його адміністрування; в світлі виконання регулюючої функції та дотримання соціальної справедливості. Зазначимо, що майнове оподаткування охоплює питання оподаткування різного виду майна. Вищевикреслені підходи в дослідженні майнового оподаткування зумовили наявність значної кількості наукових праць вітчизняних науковців, які спеціалізуються на дослідженнях в розрізі оподаткування різних видів майна: землі, податку на нерухомість, вдмінне від земельної ділянки або транспорту. Так, науковці Бобошко Л.І, Хрімлі К., Кригіна Д.І. та інш. аналізують транспортний податок. Дегтяр А.О., Патицька

Х.О. та інш. розглядають проблематику плати за землю в системі майнового оподаткування. Серед зарубіжних економістів свої роботи питанню майнового оподаткування присвятили Р. Бірд, Р. Бодвей, Д. Кеньйон та інші.

*Об'єктом кваліфікаційної роботи є майнове оподаткування.*

*Предметом кваліфікаційної роботи є економічні відносини, які виникають між державою та юридичними та фізичними особами в процесі справляння податків на майно України.*

*Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних питань майнового оподаткування в Україні.*

Досягнення поставленої мети вирішувалося шляхом розв'язання наступних завдань:

- визначити теоретичні засади та економічну сутність майнового оподаткування;
- визначити місце податку на майно в податковій системі України;
- дослідити особливості майнового оподаткування в Україні;
- проаналізувати фіскальне значення податку на майно в Україні;
- дослідити зарубіжний досвід майнового оподаткування;
- дослідити основні проблеми майнового оподаткування України;
- узагальнити рекомендації щодо підвищення ефективності майнового оподаткування України.

*Методи дослідження.* У процесі наукового дослідження застосовувалися такі методи економічних досліджень як: при аналізі понятійного апарату використовувались методи узагальнення і наукової абстракції при оцінюванні стану майнового оподаткування в Україні та зарубіжного досвіду: аналіз та синтезу, системно-структурного методу, розрахунково-аналітичні методи дослідження, вимірювання. При визначенні проблемних питань та основних напрямів вдосконалення адміністрування податку на майно використовувалися методи логічного узагальнення, системно-функціонального методу.

*Інформаційно-аналітичною базою кваліфікаційної роботи є нормативно-правові документи України. У кваліфікаційній роботі також використовувалися звітні дані Державної податкової служби, Державного казначейства України, Національного банку України, Державного комітету статистики України, а також монографії, наукова періодична література.*

*Апробація результатів кваліфікаційної роботи.* Основні положення і висновки роботи апробовані на підсумковій студентській конференції **«Сучасні проблеми розвитку економіки України» (м. Одеса, ОНЕУ, 2019) з докладом «Особливості регулювання міжбюджетних відносин в Україні»**

*Структура кваліфікаційної роботи складається з 3 основних розділів. У першому розділі висвітлено основні теоретичні засади майнового оподаткування, види та класифікація податків на майно, його функції та значення в системі оподаткування, досліджено організаційно-правові засади майнового оподаткування в Україні. У другому розділі проаналізовано ефективність податку на майно у складі трьох податків: податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, плати за землю та транспортного податку в Україні. У третьому розділі розкрито зарубіжний досвід функціонування майнового оподаткування, проблемні питання адміністрування податку на майно в Україні та запропоновані шляхи її вдосконалення.*

Робота складається зі 96 сторінок друкованого тексту, містить 11 таблиць, 22 рисунків, перелік використаної літератури налічує 60 джерел.

## ВИСНОВКИ

1. У науковій літературі можна виокремити два підходи щодо розуміння сутності майнового оподаткування. Згідно з першим, майнові податки у широкому розумінні включають усю сукупність податків, пов'язаних із майном, у тому числі господарськими операціями із майном, у результаті яких особа одержує дохід. Відповідно до другого (вузького) підходу, майнові податки мають своїм об'єктом виключно майно (рухоме чи нерухоме), незалежно від наявності доходу від нього. З точки зору економічної теорії, оподаткування майна корисне насамперед тому, що стимулює його більш ефективне використання.

2. Податки на майно мають характерні особливості, які роблять їх зручними для використання: зокрема, нерухомість неможливо приховати, перемістити на іншу територію, досить легко встановити платника податку, яким є власник нерухомості або його орендар, сплата податку на нерухомість характеризується стабільністю надходження до бюджету: циклічність економічного розвитку не має на нього такого безпосереднього впливу, як, на загальнодержавні податки. Податки на майно вважаються одними з найбільш ефективних саме в якості місцевих через локалізацію податкової бази. Суми надходжень від справляння податків на майно залежить від функціонування повноцінного земельного реєстру та реєстру нерухомості.

3. Встановлено, в Україні оподаткування нерухомого майна здійснюється здебільшого відповідно до загальноприйнятих у зарубіжній практиці принципів, але має ряд специфічних особливостей. У переважній більшості країн ЄС податок на землю включається до складу єдиного податку на нерухоме майно, на відміну від України, де передбачено стягнення окремо податку на землю (плати за землю) та податку на нерухоме майно, відмінне від землі. аналогічно до України, роздільне оподаткування землі та інших

об'єктів нерухомого майна практикується в таких країнах, як Естонія, Литва та Румунія, рівень економічного розвитку яких є нижчим у порівнянні з країнами-засновниками угруповання, а відтак більше відповідає тим соціально-економічним умовам, які існують в Україні.

4. За економічною теорією саме регулярні (recurrent) податки на майно є найменш шкідливими для економічного зростання. Тому одним із способів прискорення зростання є «фіскальний маневр», який полягає у заміщенні прямих податків (з доходів фізичних осіб та прибутків підприємств), як найбільш шкідливих для зростання – непрямими (ПДВ, акцизами), і, особливо, податками на майно.

5. За час дії Податкового кодексу України і до сьогодні податок на нерухомість трансформовано: замінено податком на майно, який включає у собі три податки: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, плата за землю та транспортний податок.

З 2015 року податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки суттєво трансформовано: склад об'єкта оподаткування було розширено та включено не лише житлову нерухомість, а й комерційну власність, розширено й базу оподаткування: з житлової площі на загальну, податок на житлову нерухомість стягується з квартири, площа яких перевищує 60 м<sup>2</sup>, та будинки з площею понад 240 м.

6. Доведено, що за останні п'ять років питома вага податку на майно у ВВП досить незначна (коливалася від 0,8% до 1%), При чому, незважаючи на те, що надходження податку на майно в абсолютних значеннях зростають, проте розмір питомої ваги цього податку у ВВП є не стійкою, а з 2017 року знижується. Зазначене свідчить про те, що податок на майно не відіграє суттєвого значення у розподілі доданої вартості.

7. Дослідження показники надходжень податку на майно до місцевих бюджетів України дало змогу зробити висновки, що важливим критерієм зростання власних коштів місцевих громад є зростання частки місцевих

доходів, у складі яких істотну роль відіграє податок на майно. Аналіз дохідної складової місцевих бюджетів дав змогу виявити тенденцію щодо зростання податку на майно у власних коштах, податкових надходженнях та місцевих податках та зборах у 2015–2016 роках, що зумовлено реформуванням складу та структури податку на майно. Проте, з 2017 р. фіскальна ефективність майнового оподаткування знижується на користь єдиного податку. У структурі податкових надходжень місцевих бюджетів України питома вага податку на майно коливається в межах 17-13%, а найбільше значення продовжує відігравати загальнодержавний податок на доходи фізичних осіб, який зростає більш високими темпами порівняно зі зростанням податку на майно, що засвідчує зберігання місцевими бюджетами високої залежності від державного регулювання та централізацію бюджетних ресурсів, а також від рівня офіційної зайнятості.

8. Аналіз показників виконання запланованих надходжень по податку на майно, показники довів, що фактичні показники виконуються з перевиконанням планів, що можна було б оцінити позитивно, якби не дані щодо неодноразових змін планів та корекції надходжень до місцевих бюджетів на протязі календарного року. Це свідчить, що при затвердженні місцевого бюджету показники занижуються, а протягом року, зважаючи на фактичний стан речей, вони корегуються.

9. Аналіз показників фіскальної ефективності плати за землю, свідчить про зниження його фіскальної ролі. На початку податкової та бюджетної реформи у 2015 році переведення земельного податку до складу місцевих податків відіграло свою роль, що зумовило зростання питомої ваги плати за землю у місцевих податках до 55%, у податкових надходженнях до 14%. Проте у подальшому, спостерігається зниження питомої ваги плати за землю у цих надходженнях, та у ВВП держави.



10. Встановлено, що надходження від плати за землю залежать від повноти обліку земель, їх ринкової оцінки. Проте, в Україні у більшості об'єднаних територіальних громадах не забезпечені належними планово-картографічними матеріалами, відповідною землевпорядною та містобудівною документацією, не розроблені генеральні плани, технічна документація щодо встановлення меж, процес повної інвентаризації земель громадами лише розпочинається, а нормативно-грошова оцінка земель потребує оновлення.

11. Аналіз структури плати за землю за останні п'ять років свідчить про зростання питомої ваги саме земельного податку, що свідчить про те, що землекористувачі набувають право власності на землю та оформлюють її у встановленому порядку, що призводить до збільшення їх питомої ваги у структурі плати за землю та зменшення питомої ваги орендної плати. У структурі податку на землю переважають платники юридичні особи, хоча питома вага платників фізичних осіб зростає.

12. Доведено зростання фіскальної ефективності податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки у 2015 році, що зумовлено його суттєвим реформуванням за рахунок розширення об'єкта оподаткування. Проте, з 2017 року відзначається незначне зниження питомої ваги податку у ВВП, власних доходах, місцевих податках та зборах та податкових надходженнях місцевих бюджетів, що зумовлено недоліками адміністрування цього податку, не встановлення, або встановлення місцевими органами влади мінімальних ставок податку. Аналіз структури податку на нерухомість, відмінне від земельної ділянки за типом нерухомості за останні п'ять років свідчить про переважання податки за комерційну нерухомість, та істотних змін у структурі податки за категорією нерухомості не відбулося.

13. На формування та розвиток механізму оподаткування нерухомості впливає багато чинників: економічних (рівень цін на нерухомість і рівень розвитку ринку нерухомого майна, насамперед, його інфраструктури, наявність чи відсутність ефективних методик оцінювання нерухомості з метою оподаткування), соціальних (рівень доходів населення та рівень забезпеченості житлом), культурних (культурні переконання щодо неправомірності оподаткування житла), політичних (незацікавленість народних депутатів як власників дорогого житла в запровадженні податку на нерухоме майно) тощо

14. Транспортний податок – третій складник майнового оподаткування в Україні (разом із платою за землю і податком на нерухоме майно). Цей податок приносить найменше надходжень – його частка впродовж останніх трьох років не перевищувала 0.17% загальних податкових надходжень місцевих бюджетів. З часу впровадження транспортного податку (2015 р.) обсяги його надходжень впали втричі. Порівняно високий показник надходжень 2015 року можна пояснити наявністю дорогих автомобілів, придбаних до кризи 2013 року (переважно до 2013 р.). У тому вигляді, в якому транспортний податок існує в Україні, він є податком на розкіш, під оподаткування не підпадають такі транспортні засоби як катери, яхти, гелікоптери.

15. У роботі систематизовано наступні недоліки та проблемні питання фіскальної ефективності майнового оподаткування: в умовах зростання фіскальної ролі місцевих податків і зборів в доходах місцевих бюджетів особливої актуальності набуває питання недоотримання надходжень від податку на нерухомість внаслідок невпорядкованості електронної бази реєстру прав власності на нерухоме майно, приховування використання нерухомого майна і не введення його в експлуатацію, що є результатом неефективної системи адміністрування податків; нестача фінансових ресурсів для проведення нормативної грошової оцінки земель та її інвентаризації,

неефективна система внутрішнього фінансового контролю в органах місцевого самоврядування, звуженість об'єкта оподаткування транспортного податку.

16. Проведений аналіз статистичного та експертного матеріалу дозволив систематизувати наступні заходи підвищення фіскальної ефективності майнового оподаткування: запровадження диференційовану шкалу оподаткування залежно від оціночної вартості майна, вдосконалення внутрішнього фінансового контролю місцевими органами влади: актуалізувати розмір орендної плати за землю в залежності від проведеної грошової оцінки землі, забезпечити своєчасне та повно надходження плати за землю; включити до бази оподаткування об'єкти незавершеного будівництва, які фактично завершені та використовуються за цільовим призначенням, розширити базу оподаткування транспортним податком за рахунок оподаткування інших видів транспортних засобів, проведення повної інвентаризації земельних ділянок, які знаходяться в комунальній власності, забезпечення функціонування повноцінного та достовірного реєстру нерухомого майна.

## Список використаних джерел

1. Аналіз фінансового управління у 50 ОТГ від програми DOBRE (USAID) [https://voxukraine.org/uk/prihovaniy-klondajk-yak-rozkriti-potentsial-byudzhativ-ob-yednanih-teritorialnih-gromad/#\\_ftn2](https://voxukraine.org/uk/prihovaniy-klondajk-yak-rozkriti-potentsial-byudzhativ-ob-yednanih-teritorialnih-gromad/#_ftn2)
2. Багрій О.О. Податок на нерухомість як необхідний елемент податкової системи держави / О.О. Багрій // Макроекономічні аспекти сучасної економіки. – 2006. – № 6 (61). – С. 46-49
3. Безкровний О.В. Адміністрування місцевих податків і зборів в Україні крізь призму зарубіжного досвіду місцевого оподаткування. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/241>
4. Берегова Ж. С. Податок на нерухоме майно як додаткове джерело наповнення місцевих бюджетів / Ж. С. Берегова // Управління розвитком. - 2014. - № 2. - С. 42-44.
5. Березовська С. В. Транспортний податок в Україні: недоліки, проблеми та шляхи їх вирішення / С. В. Березовська // Економіка. Фінанси. Право. - 2016. - № 6(1). - С. 49-54.
6. Блонська В.І. Майнове оподаткування як елемент податкових систем в економіках добробуту / В.І. Блонська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.4. – С. 122–129.
7. Бобошко Л. І. Транспортний податок в Україні: стан та перспективи / Л. І. Бобошко // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. - 2017. - № 1. - С. 25-36.
8. Боднарук Ю.В. Про деякі проблемні питання оподаткування транспортним податком за новими правилами / Ю.В. Боднарук // Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (20 травня 2016 р.) у 2 т. – Т. 2 / відп. ред. М.В. Афанасьєва; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Юрид. літер., 2016. – 709 с. – С. 93–95.

9. Бюджетний кодекс України – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17>
10. Вікторчук М.В. Адміністративно-правове регулювання місцевих податків і зборів в Україні в умовах євроінтеграції. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/11856/7/diss-Viktorchjuk.pdf>
11. Волкова О.Г. Фіскальна ефективність місцевого оподаткування в Україні/ О.Г. Волкова // Науково-практичний журнал "Інфраструктура ринку". – 2019.- Вип. 28(19).- с. 263-269
12. Волохова І. С. Місцеві податки та збори в доходах місцевих бюджетів України: наслідки проведених реформ / І. С. Волохова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2017. - Вип. 23(2). - С. 51-54
13. Гензель П.П. Прямые налоги. – Л.: Фин. изд-во НКФ СССР, 1927.– С. 67.
14. Гостєва О. Ю. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, як можливість поповнення місцевих бюджетів / О. Ю. Гостєва// Економіка та право. Серія : Право. - 2015. - № 2. - С. 79-84.
15. Гостєва О. Ю. Податок на нерухоме майно: наукові тенденції та новації / О. Ю. Гостєва // Економіка та право. Серія : Право. - 2016. - № 1. - С. 79-83.
16. Данилишин В. І. Транспортний податок: зарубіжний досвід та українські реалії / В. І. Данилишин, О. М. Стефанків, О. А. Ціжма // Глобальні та національні проблеми економіки. - 2015. - Вип. 3. - С. 702-705
17. Дегтяр А. О. Плата за землю як складова майнового оподаткування: роль у формуванні місцевих Бюджетів та резерви збільшення надходжень / А. О. Дегтяр, М. В. Гончаренко // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. - 2018. - Вип. 2. - С. 341-349.

18. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>
19. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
20. Державний фінансовий аудит об'єднаних територіальних громад: ключові проблеми та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/520/12.2019\\_2.pdf](https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/520/12.2019_2.pdf)
21. Дубровський В. Як удосконалити податок на майно в Україні / В. Дубровський, В. Черкашина // Режим доступу: <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2016/08/Podatok-na-majno.-Doslidzhennya.pdf>
22. Європейська хартія про місцеве самоврядування від 15.10.1985 // Режим доступу: [zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)
23. Короткевич О.В. Формування системи оподаткування нерухомого майна фізичних осіб / О.В. Короткевич, О.О. Багрій // Економіка підприємств. – 2010. – С. 54-66.
24. Кригіна Д. Г. Транспортний податок: проблемні аспекти запровадження [Електронний ресурс] / Д. Г. Кригіна // Прикарпатський юридичний вісник. - 2017. - Вип. 6(1). - С. 151-154
25. Крылова Н. Правовое регулирование налогов на имущество в России и зарубежных государствах / Н. Крылова // Хозяйственное право. – 1997. – № 9. – С. 36-45.
26. Лекарь С.І. Концептуальні основи моделювання податку на нерухомість фізичних осіб / С.І. Лекарь // Економіка, фінанси, право. – 2010. – № 10. – С. 16–22.
27. Ліснічук О. А. Майновий податок як основа формування місцевих бюджетів: вітчизняна практика та зарубіжний досвід / О. А. Ліснічук // Економічний вісник університету. - 2019. - Вип. 42. - С. 190-199.

28. Мартинюк І.В. Місцеве оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку // І.В. Мартинюк, Є.М. Богатирьова // Економіка та держава. – 2016.- №9.- с.27-31

29. Мельник О. Я. Розвиток системи оподаткування майна в контексті міжнародної економічної нестабільності : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.02 / О. Я. Мельник; НАН України, Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. - К., 2011. - 20 с.

30. Мельник В. М. Податок на нерухоме майно: фіскально-адміністративні проблеми запровадження в Україні / В. М. Мельник, М. М. Мельник // Фінанси України. - 2008. - № 3. - С. 61-67

31. Методика формування спроможних територіальних громад, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 214

32. Музиченко К. М. Податок на нерухоме майно та посилення його ролі у формуванні доходів місцевих бюджетів України / К. М. Музиченко // Молодий вчений. - 2018. - № 11(2). - С. 1180-1184.

33. Налоговые системы зарубежных стран : учебник для вузов / под ред. проф. В. Г. Князева, проф. Д. Г. Черника. – 2-е изд., перераб. и доп. – М., 2010. – 191 с.

34. Нестеренко А. С. Майновий податок – податок на нерухомість як основа функціонування місцевих бюджетів в Україні / А. С. Нестеренко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. - 2015. - Вип. 17(1). - С. 74-78.

35. Ніколаєв, В.П. Податок на нерухомість у відтворенні житлового фонду в Україні / В.П. Ніколаєв, Н.І. Олійник, О.М. Білянський // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2011. – № 1 (51). – С. 164-170.

36. Овчаренко А. С. Транспортний податок в Україні: стан і перспективи/ А. С. Овчаренко // Порівняльно-аналітичне право. - 2015. - №2.-С. 191-194;

37. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зару0 біжних країн: [навч. посіб.] / Ю.В.Пасічник — 20ге вид., перероб. і доп. — К.: Знання0Прес, 2003. — 523 с.

38.Патицька Х. О. Плата за землю в системі майнового оподаткування: особливості справляння в Україні та країнах ЄС / Х. О. Патицька // Світ фінансів. - 2018. - Вип. 4. - С. 86-98.

39. Письменний В.В. Місцеве оподаткування в умовах демократичних перетворень: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / В.В. Письменний ; Терноп. нац. екон. ун-т. — Т., 2008. — 20 с.

40. Письменний В. Оподаткування нерухомого майна: зарубіжний практицизм, українські перспективи / В. Письменний // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. – 2004. – № 17. – С. 96-100.

41. Письменний В. В. «Дармоїдство» чи надмірне багатство: знаходження консенсусу в оподаткуванні / В. В. Письменний // Наука молода. – 2013. – №20. – С. 77–80.

42. Письменний, В. В. Теоретико-методологічні аспекти формування доходів місцевих бюджетів : монографія / В. В. Письменний. - Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - 468 с.

43. Податковий кодекс України від 23 груд. 2010 р. № 2856-VI зі змін. та доповн. — Режим доступу : zakon.rada.gov.ua.

44. Покатаєва О. В. Правове регулювання податку на нерухоме майно в Україні / О. В. Покатаєва, Є. Є. Головка // Держава та регіони. Сер. : Право. - 2014. - № 1. - С. 56-61.

45. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення” № 831 від 16 листопада 2016 року. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249510871>.

46. Постанова Кабінету Міністрів України “Про Методику нормативної грошової оцінки земель населених пунктів” № 213 від 23 березня 1995 року



[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/213-95-%D0%BF>.

47. Про затвердження Методики визначення середньоринкової вартості легкових автомобілів та внесення змін у додатки 1 і 2 до Порядку визначення середньоринкової вартості легкових автомобілів, мотоциклів, мопедів Кабінет Міністрів України; Постанова, Методика від 18.02.2016 № 66 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/66-2016-%D0%B>;

48. Про місцеві податки і збори : Декрет Кабінету Міністрів України від 20 трав. 1993 р. №56-93, зі змін. та доповн.

49. Про систему оподаткування : Закон України від 25 черв. 1991 р. № 1251-ХІІ.

50. Семенишин Х. М. Податок на нерухоме майно як джерело наповнення місцевих бюджетів / Х. М. Семенишин // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). - 2013. - № 3. - С. 211-215.

51. Трещов М. М. Податок на нерухоме майно: перспективи стягнення / М. М. Трещов // Вісник ДДФА. Економічні науки. - 2013. - № 2. - С. 180-187.

52. Ціна держави. Електронний ресурс: <http://old.cost.ua/budget/revenue/#1>

53. Фінансова децентралізація: результати та перспективи. Режим доступу: [https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/169/Фінанасова\\_\\_децентралізація.pdf](https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/169/Фінанасова__децентралізація.pdf)

54. Фрадинський, О.А. Вітчизняний та світовий досвід еволюції оподаткування нерухомого майна / О.А.Фрадинський // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 6 (Т. 4). – С. 346-351.

55. Химичева Н. И. Налоговое право / Н. И.Химичева. - М. : БЕК, 1997. – 336 с

56.Хрімлі К. Аналіз законодавства про транспортний податок / К. Хрімлі // Юридична Україна. - 2016. - № 7-8. - С. 13-18.

57. Шуліченко Т. В. Механізм майнового оподаткування в Україні: автореферат дисертації на здобуття ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Т. В. Шуліченко. – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2012. – 23 с.;

58. Ямко П. Ю. оdatки на майно та його приріст: міжнародний досвід та українські реалії / П. Ю. Ямко //Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2013. - Вип. 23. - С. 308-317

59. International Monetary Fund (2014): Government finance statistics manual 2014, p. 93. <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfs/manual/gfs.htm>

60. Slack E. How to reform the property tax: lessons from around the world / E. Slack and R. Bird // Institute on Municipal Finance and Governance. – 2015. – № 21. – 35 p.